

Co nového na běžně nepřístupných zámcích a tvrzích Plzeňského kraje?

Plzeňský kraj, to nejsou jen notoricky známé památky typu hradů Rabí, Švihova, Radyně či Velhartic, nebo zámků od renesance po historizující slohy, k nimž náleží např. půvabný Kozel, barokní Manětín, velkolepý Horšovský Týn. Objektů, na nichž kdysi sídlila šlechta, ať už jde o hrady a tvrze, nebo o zámky, se do dnešních dnů na Plzeňsku uchovalo kolem dvou set, přičemž jen v okrese Klatovy jde o takřka neuvěřitelných osm desítek! Skoro by se na Klatovsku dalo říci, co vesnice, to feudální sídlo. Zdaleka ne všechny jsou přístupné veřejnosti (ba naopak, pouhý zlomek), některé už ostatně ani památky nepřipomínají, jako zámek v Kolinci přebudovaný na školu, mnohé chátrají a jejich světlé zítřky jsou v nedohlednu (Kojšice, Prostřední Krušec, Žihle, Líšťany atd. atd.), jiné nedávno zcela zmizely z povrchu zemského (Hracholusky). Naštěstí však jejich nezanedbatelný počet získal v posledních letech osvícené majitele, kteří se snaží jim vdechnout nový život a najít pro ně důstojný účel. Na celé řadě zámků a tvrzí se dnes může – a Plzeňský kraj v tom není výjimkou – zvědavý turista také ubytovat, ať již si zvolí luxusní Zbiroh a Hrádek nebo méně náročné, zato neméně útulné Jindřichovice, případně vyložené v turistické kategorii nacházející se Trhanov, kde sídlil proslulý „Lomikar“, a novogotické Nečtiny. Cílem následujících řádků je však seznámit čtenáře se zámky a tvrzemi, jejichž majitelé a provozovatelé, většinou zapálení nadšenci, se rozhodli vložit svou energii a finanční prostředky do ještě bohudílejší činnosti a tyto objekty zpřístupnit veřejnosti.

Pochopitelně, jedná se o běh na dlouhou trať. Své by o tom mohli vyprávět majitelé Kaceřova, Čečovic a Týnce, kteří své zámky zpřístupňují zatím příležitostně. Zámek Týnec u Klatov se stal nedávno národní kulturní památkou, což by mu snad mohlo v kratším časovém horizontu pomoci dosáhnout na štedřejší dotační tituly, než jak tomu bylo v posledních dvaceti letech. Úchvatná vrcholně barokní památka z dílny italského architekta Giovanni Battisty Alliprandiho, s velkolepými sály a vnitřní výzdobou, vybudovaná pro prezidenta apelačního soudu Maxmiliána Norberta Krakovského z Kolovrat, držitele Řádu Zlatého rouna, by si to rozhodně zasloužila. Není pochyb o tom, že v rekonstruované podobě a s nabídkou několika zajímavých expozic (dle vize pana majitele) by se zařadila mezi největší skvosty západních Čech. To ale platí také pro Kaceřov, jenž je obnovován ještě déle než Týnec. Unikátní renesanční architektura, kdysi sídlo mocného a zámožného šlechtice a vysokého císařského dvořana a úředníka Floriána Gryspeka z Gryspachu. Arkádové nádvoří a slohově čisté prostory á la Nelahozeves ohromí – a další kroky by měly vést i do zahrady, která za Gryspeků musela patřit k tomu nejlepšímu, co v českých

zemích v oblasti zahradní architektury vzniklo. S velmi omezenými prostředky se potýkají majitelé renesančně-barokního čechovického zámku, přesto svůj boj za záchranu někdejšího sídla Lobkoviců či Trauttmansdorffů nevzdávají. Nejnověji začali vyměňovat okna, mnohé práce zvládají svépomocí.

Zámek Kanice na Domažlicku, obývaný před staletími Kanickými z Čachrova a Černíny, v minulém století Pergery, získal před nějakými pěti lety ve stavu ruiny se svou rodinou Petr Frolík. S vervou se vrhl nejen na všudypřítomný nálet, ale i na záchranu ohrožené a staticky narušené památky – s jasnou vizí instalovat zde jednu expozici přibližující zásadní momenty druhé světové války v regionu a odsun Němců. Na třicet let do pronájmu od zahraničního majitele získal spolek Tvrz již v silně havarijním stavu se nacházející zámek ve Veselí u Janovic nad Úhlavou. Romantická stavba z poloviny předminulého století, vybudovaná Fridrichem Stadionem-Thannhausenem, neztratila své kouzlo, které během brigádnických hodin odhalují na zámku i v parku pracující brigádníci. Stav zámku se za posledních pár let (od 2016) výrazně zlepšil, ačkoli jeho dezolátní stav nadále trvá. Věž a část zámeckého traktu už má novou střechu, okolní džungle se pomalu proměňuje v zámecký park. Mílovými kroky spějí ke svému cíli na zámku v Nemilkově, jehož držitelem byl krátce po Bílé hoře nechvalně proslulý císařský plukovník Martin de Hoeff-Huerta. Na zámku, v těsné blízkosti velhartického hradu, se noví vlastníci zabydleli a začali pořádat poutavé prohlídky pro veřejnost, v létě takřka bez omezení, jindy po domluvě. A milovníci architektury tu mají opravdu co vidět, zámek je bez nadsázky učebnicí slohu se všemi myslitelnými stavebními prvky. Další perlou je a snad již od roku 2020 novým turistickým cílem bude renesanční arkádový zámek v Mokrosukách. Jeho současný majitel, největší český producent replik historické zbroje, zde chystá muzeum šermířství, společně se zázemím pro šermířská setkávání. Taková expozice u nás zatím chybí a zámek rodu Perglarů (či Perglerů) z Perglasu jí rozhodně poskytne reprezentativní prostory. Těmi disponuje také zámek v Kněžicích u Petrovic, který nemusel být v poslední době nijak nákladně rekonstruován, ale veřejnost prakticky neměla možnost se do něj podívat. To se nyní změnilo a je naděje, že se zámek stane významným regionálním kulturním centrem – a že nezůstane jen u koncertu Sojkova kvarteta (14. 9. 2019). Asi vůbec největší radost autorovi tohoto textu udělala majitelka tvrze (správně hradu!) Opálky. Za pouhý rok od jejího zisku vyčistila zarostlý prostor jejího okolí, vyklidila nepředstavitelné množství suti...a zakoupila ještě další zdevastovanou památku na Plzeňsku. Náročných oprav se neleká, její entuziasmus je až nakažlivý – nezbývá, než držet palce (nebo se i manuálně zapojit).

Nemůžeme však zapomenout ani na obce a jejich starosty a zastupitele. Vzorem pro všechny, vedle obce Žihobce, jejíž zámek s muzeem Lamberské stezky patřil v tomto směru k vůbec prvním, může být tvrz Dešenice.

Na její rekonstrukci se obci podařilo získat z dotací opravdu vysoké částky a díky tomu může své návštěvníky nadchnout Muzeem šumavského pivovarnictví. A to v autentických prostorách, protože část pivovaru po staletí jako pivovar skutečně fungovala. Muzeum s interaktivními prvky splňuje náročná kritéria moderní muzeologie, ale za návštěvu stojí i samotné prostory historické tvrze s početnými gotickými a renesančními prvky. Přece jen méně ambiciózní byl záměr obce Puclice a její tvrze, kde sídlí obecní úřad (to ale i v Dešenicích) a knihovna, přesto zbývá prostor též pro prohlídkový okruh, jehož vrcholem jsou na stěnách vymalování císařští granátníci. Do své původní krásy se pomalu probouzí rovněž zámek v Pteníně, kde se v rekonstruované části obci již také podařilo otevřít malou expozici: starou školní třídu.

Situace na poli zámeckých majitelů a jejich plánů se mění každým rokem, zachraňovaných objektů přibývá. Stále jsou však mezi nimi takové, u nichž bych se již dlouho čekat nemělo – aby nedošlo ke ztrátě definitivní a nevratné.

Jan Kilián

